

JB + SN
June 9
XIII/1232 DHUNGARY

BORDER ZONES (400)
Military (401)

LOW STANDARDS OF THE BORDER GUARDS UNITS.

SOURCE SALZBURG: A 22-year-old border guard who arrived in Austria toward the end of April 1956.

DATE OF OBSERVATION: August 1954 to April 1956.

ENGLISH SUMMARY: Subsource served with the border guards first on the Yugoslav, later on the Austrian border. The service period lasted three years. Prior to their assignment to units, the recruits were subjected to a short, two-month basic training. Professional standard of the troops was reportedly low, because officers were selected only according to their political reliability and consequently compensated for their lack of necessary knowledge and experience by rudeness and terror. Instead of respect, they earned only unpopularity and hate on part of their subordinates. This situation improved somewhat in recent months as wider selection of officers was rendered possible following the dissolution of battalion headquarters. Furthermore, additional officer's school graduates were put at the border guards' disposal. As a matter of fact, the professional standard of officers was below that of NCO's. Although political reliability was equally requested, many NCOs were anti-Communists, and their relations with the officers were strained. Subsource describes the service with the border guards as "hard and exhausting." The vast majority of the troops reportedly are anti-Communists.

EVALUATION COMMENT: This sequel to SALZBURG Item No. 5110/56 describes the mood of the border guards and the political atmosphere prevailing among them. The anti-Communist feelings of the majority of border guards are known from a number of earlier reports. In general the statements of this report are

(over)

in accordance with the picture of the mood of border guards gathered from ample material available here on the conditions prevailing within the individual border guard units.

The reference to the Yugoslav attitude toward Hungarian refugees and the alleged extradition of the latter to Hungary should be regarded with caution. No confirmation of such allegations is available here. The world press recently revealed that a dispute is going on between the Yugoslav Government and the UN Refugee High Commissioner on the treatment of refugees by Yugoslav authorities. For the time being it is known that a serious difference of opinion exists between the Yugoslavs and the Higher Commissioner, but from the material available in our files it was not possible to ascertain what the Yugoslav attitude was which provoked the complaints.

Great attention should be devoted to the further development of BELGRADE's attitude toward refugees from Iron Curtain countries. The decrease of the number of escapes to Yugoslavia since the improvement of relations between that country and the USSR is known, and this trend will grow stronger in the future.

+ + + +

A forrás paraszt családból származik. Nyílt, egyenes, észinte gondolkozásu, az otthoni rendszer meggyőző próbálkozásai nála nem találtak meleg ágyra. 1954. augusztusától 1956. április 22-ig a határőrségnél teljesített szolgálatot. Kezdetben a jugoszláv határon, az utolsó hónapban az osztrák határon. Véleményét az alábbiakban adja meg:

A határőrségről általában

General Information

A határőrök kiválasztásánál elsősorban a politikai megbízhatóság játszik nagy szerepet. Ez azonban csak kommunista álom, mert a tisztek és néhány tiszthelyettes kivételével a határőrségnél alig akad egy-két-szándékosan beépített - meggyőződéses kommunista.

Ezért tehát ahhoz az eljáráshoz folyamodtak, hogy a határőrség legénységét az ország legtávolabbi részéről toborozták össze.

A három éves határszolgálat ideje alatt a határőrök lehetőleg sohasem kaptak szabadságot, nehogy az otthon

Szökecskék, küld. család megmítelyezve a felvilágosult, öntudatos határir lelkivilágát.

Az sem nőtték jó szemmel, ha kinenő alkalmával valamelyik határirifülséges elszökecskékkel, vagyis a polgari lakosság között. A polgari lakosság általában gyűlölettel tekintett a határirra és az a gyűlölet volt, ha valakit nem gyűlölt. Az azonban nem tilthatták meg, hogy pl. táncmulatságokon a határirifülségek részt ne vegyenek, így a polgari lakosság is nagyon jól tudta, kik azok, akik velük vannak és kik a rendszer hátsó kiszolgálói.

A határirszolgálat ellátása nagyon nehéz volt, mert a határirnak folyamán minden percre igénybe volt véve. Amikor nem voltak szolgálatban, akkor továbbképzésen, vagy valamilyen előadásokon kellett résztvenniük. Amikor az befejeződött, akkor indulhattak újra szolgálatba. Mégis a jugoszláv határon a szolgálat ellátása viszonylagosan könnyebb volt és a jugoszláv-magyar viszonyok hivatalos enyhülése után igénybevétel tekintetében észre se lehetett hasonlítani az osztrák határ melletti szigorú határirszolgálatot.

A sok egyéb okon kívül az az is magyarázható, hogy Jugoszlávia felé kevesen próbálkoztak menekülni, mert tudott dolog volt, hogy odaát vagy börtönbe kerülnek, vagy pedig - mint az utóbbi időben - az elcsigottakat újra vissza adják a magyar határirnak. És a szabadságot a Nyugat jelentette, nem pedig a kommunista Jugoszlávia.

A kiképzés

Basic Training

Az ország északi, vagy keleti részében lévő kiegészítő parancsnokságok válogatták ki az ország déli, illetve nyugati határain szolgálatot teljesítő újoncokat. A behívás után rögtön vonatra is rakták a bevonultatott és valamennyi déli, vagy nyugati határir kerületi parancsnokságához szállították, ahol megkezdődött a kiképzés.

A gyors kiképzés két hónapig tartott és a legjobb akkora lehet "alapos"-nak jellemelni. Igyekeztek ugyan, hogy az újoncok a katonaságról legalábbis általános képet nyerhessenek, de az az igyekezet csak igyekezet maradt. Két hónap alatt nem lehet elérni, hogy az újonc kiképzett katona is, meg kiképzett határir is legyen.

/more/

A gyenge kiképzési eredmény legfőbb oka azonban nem a rövid kiképzési időben keresendő, hanem az oktató személyzet siralmas tudatlanságában.

A legfontosabb kiképzési ágak a következők voltak:

- 1./ Alaki kiképzés: egyenkinti kiképzés, valamint rajban és szakaszban.
- 2./ Politikai kiképzés: mint a legfontosabb felölelte mindazokat az ismereteket, melyeket egy öntudatos harcosnak a pártról, a kommunizmusról, annak hősi harcairól és nagyszerű eredményeiről, valamint vezetőinek életéről és munkásságáról tudni kellett.
- 3./ Határszolgálat: a legkisebb részletekig.
- 4./ Harcászat: egyenkinti kiképzés, valamint kötelekben századig bezárólag.
- 5./ Lövészet: Híbháromszögelés, kispuska lövészet. Éleslövészet:
Puskával: 100 és 200 m-re körös céltáblára és 200 m-re mell alakra.
Géppisztollyal: egyes lövés 50 m-re körös céltáblára.
Golyószoróval: egyes lövés 200m-re mell alakra.
Éles kézigránát /nyeles/ dobás.
- 6./ Vegyvédelem: nagy vonásokban a bombákkal, gázokkal és azok elleni védekezéssel foglalkozott. Halványan az atombombáról is tettek említést.

A továbbképzés

Progressive Training

Az újoncok rövid, két hónapos kiképzése csak azt a célt szolgálta, hogy minél hamarabb kikerüljenek a határra. A határon történt azután a további kiképzés.

A kiképzési ágak nagyjából ugyanazok voltak, mint az újonc kiképzés alatt, csak most már részletesebben és alapsabban.

Különleges kiképzésnek számított: a járőrparancsnoki, rajparancsnoki, politikai, a golyószórós, géppuskás és a kutya-vezetési kiképzés.

Többször volt éles lövészet is puskával, golyószóróval és géppuskával, többnyire harcserű alakokra és nem csak egyes lövés, hanem sorozatos tűz is, bár a lövésről igen tekerősen kellett bánni és az utolsó darabig el kellett számolni.

A szolgálat beosztása általában úgy történt, hogy minden határőr vagy a délelőtti, vagy a délutáni kiképzésen részt vett. Politikai kiképzésről /minden másnap/ senki nem hiányozhatott, illetve ha szolgálatban volt, a szolgálaton lévők részére az előadást külön megtartották.

A kiképzők szaktudása a határszolgálatnál is épp oly siralmas volt, mint az újonckiképzés alatt.

A hangulatot illetően a határőr alakulatoknál általában négy csoportot lehetett megkülönböztetni: a tisztek, a tiszthelyettesek, a kommunisták és a kommunista ellenesek.

A tisztek

Officers

A tisztek nagyrésze továbbszolgálatra jelentkező határőrökből adódott, akik egy gyors, hat hónapos kiképzést kaptak és máris a kerülethez, vagy őrsükre jutottak. Az őrsükön általában három tiszti hely volt, éspedig: az őrsparancsnok, politikai tiszt és kiképző tiszt. A tiszt hiány miatt több helyen a tiszti helyeket tiszthelyettesekkel töltötték be.

A főlé és alárendeltségi viszony nem a rendfokozattól, hanem a beosztástól függött. Egy pl. több helyen előfordult, hogy alhadnagy /a legalacsonyabb tiszti rendfokozat/ volt az őrsparancsnok, főhadnagy a politikai helyettes és hadnagy a kiképző tiszt. Ebben az esetben a főhadnagy és hadnagy alárendeltje volt az alhadnagnak, mert az alhadnagy volt az őrsparancsnok, aki mindenről felelős volt, ami az őrsön történt.

A havi fizetés is a szolgálati beosztás szerint volt meghatározva és pl. a fenti esetben az őrsparancsnok alhadnagy magasabb fizetést kapott, mint pl. a főhadnagy politikai helyettes.

Egy-két esettől eltekintve általában a tisztek gyűlölték egymást és az ugynevezett "tiszti fenkőlt gondolkodásmódnak" a maradványát sem lehetett megtalálni.

/more/

Ez a helyzet azzal magyarázható, hogy a tisztek kiválogatásánál a kommunista meggyőződés és nem a szakalkalmasság játszik szerepet. Így aztán a műveletlen cigánytól a csavargóig mindenki lehetett tiszt, ha meggyőződéses kommunista volt. Tudatlanságukat, önkényeskedéssel, terrorral igyekeztek leplezni, nem sok sikerrel.

Egymás iránti gyűlöletük a féltékenységből eredt. Attól tartottak, hogy jobb összeköttetései révén a másik majd "besugja, vagy kifurja." Hogy ezt megelőzhessék, hasonló mászerekhez folyamodtak a tiszt társuk ellen.

Ilyen körülmények között általában tisztai tekintélyről alig lehetett beszélni. Igen gyakran a legénység előtt összevesztek, egymást elmondták mindennek és igyekeztek, hogy a legénység közhangulatát a másik ellen "felheccelje."

A tisztikar zömének kiképzési foka elképesztően alacsony fokon áll. Brtehet hisz még a nevét is alig tudta aláírni a legtöbb és általános tünet volt, hogy pl. segédvizsgálóval rendelkező szakmunkás ujong általános intelligencia tekintetében magasan felette állt a kiképző tiszt általános ismereteinek.

Ebben az évben ezen a téren enyhe javulás észlelhető. Részben azért mert kiváló szakismeretekkel rendelkező tiszthelyetteseket előléptettek tisztekké és zömmel ezek vitték át az őrsparancsnoki beosztást.

Részben azért mert ez év februárjában a határőrség-nél szervezési változás történt. A zászlóalj parancsnokságok feloszlatták a képzetlenebb, intelligensebb tiszteket és tiszthelyetteseket osztották be az őrsökhöz, míg az alkalmatlanokat leszerelték, vagy más beosztásba áthelyezték.

Részben pedig azért, mert a múlt év végén - mint első feccskék - megjelentek az őrsöknél a tiszt iskolát végzett tisztek első csoportja, akiknek a szakismerete természetesen magasan felette állt azokénak, akik csak pár hónapos gyors tanfolyamon estek át.

A kiképzés szintje tehát emelkedett, de a fegyelem, tekintély, szellem, összetartás, stb. tekintetében semmi változás nem történt, mert hisz a tisztikar zöme maradt kommunista, a rendszer hű kiszolgálója.

/more/

A tiszthelyettesekNon-Commissioned Officers

A régi "tisztes" elnevezés megszűnt és a tizedes, szakaszvezető, őrmester és törzsőrmester rendfokozatot viselők a "tiszthelyettes" csoportba tartoztak. /Főtörzsőrmester rendfokozat ma nincs./

Bár a tiszthelyettesek kiválogatásánál is elsősorban a politikai megbízhatóság játsza a szerepet, sokan vannak a tiszthelyettesek között, akik még csak nem is párttagok. Ebből kifolyólag tehát a tiszthelyettesi kar szellemben, felfogásban stb. nem egységes és három csoportosulást lehet észrevenni: a vad kommunisták, a kommunista ellenesek és a harmadik csoportban azok tartoznak, akiknek a meggyőződése ugyan nem kommunista, de féltik az állásukat és így "együtt usznak az árral."

A tiszthelyettes jelöltet általában három hónapos határőrszolgálat után válogatják ki és nyolc hónapos kiképzésre FOTra vezénylik, ahol a határőrség tiszthelyettesi kiképzőtáborában van elhelyezve.

A kiképzés igen alapos és jónak mondható és a szak tudást illetően általában a tiszthelyettesek zöme műveltebb volt, mint a tisztok. A már fent említett okok miatt az utóbbi időben ez a helyzet a tisztikar előnyére megváltozott és még jobban változni fog, amint a tiszti iskolából minél több kiképzett tiszt fog kikerülni.

A tisztikar és a tiszthelyettesi kar között a helyzet feszült. Ez még részben a múltból adódik, amikor a tisztikar zömét unintelligens "söpredék" alkotta, akiknek se tudása, se tekintélye nem volt, de magasabb rendfokozatot viseltek és a tiszthelyettesekkel szemben is "fitogtatták hatalmukat."

A feszültség másik lényeges oka pedig abban keresendő, hogy a nem kommunista tiszthelyettesek nem keresik a kapcsolatot sem a kommunista tisztikarhoz, sem pedig a tiszthelyettesi kar kommunista tagjaihoz.

Az elkülönülés a tisztikar és a tiszthelyettesi kar között mindenütt szembetűnő.

A tiszthelyetteseket időnként továbbképző tanfolyamokra vezénylik.

/more/

A legénységTroops

A legénység zöme nem kommunista és rendszer ellenes. Egy óránál alig lehet négy öt fő kommunistát találni. azokat hivatalosan "ültették be" a legénység közé, mint hivatalos besugókat. Ezekkel a legénység nem érintkezik; ezek a kommunista tiszthelyettesekkel "haverkodtak és jelentették észleleteiket."

A nem kommunista tiszthelyettesek szívesen elvegyültek a legénység között, de óvakodtak ettől, hogy politikai dolgokban állást foglaljanak.

A legénység előtt a tisztikarnak a múltban alig volt tekintélye és az önkényes terror miatt a legénység a tiszteket megvetette. Hasonló volt a helyzet a tiszthelyettesekkel szemben. Kivételt képeztek azok, akik első sorban szaktudásukkal tekintélyt szereztek, másodszorban pedig mégis csak megtalálták a legénységhez az emberségesebb bánásmódot. Ebben az esetben azonban mindig fennállt az a veszély, hogy az ilyen személyt gyorsan elhelyezték az ősről.

A nem kommunista legénység összetartott és kialakult valami olyasféle, amit "legénységi szellem"-nek lehetett nevezni. Az első sorban egy ellenállásban csúcsosodott ki: egy ellenállás a kommunista eszmék terjesztésével szemben. A hároméves határőrszolgálat politikai helyetteseinek minden erőfeszítése csüdt-mondott. A legénység zöme nem nyelte le a kommunista pilulákat.

A szolgálat ellátása rendkívül terhes, különösen legutóbb az osztrák határnál. Az öltözet télen-nyáron a "gimnasztorka," amelyen ki be jár a szél. A paplan ruhát, a "pufajkát" csak igen nagy hidegben lehetett felhuzni és csak meleg alsóruhával lehetett ellensúlyozni a szellős ruházatot. Az elgondolás az volt, hogy aki fázik, többet fog mozogni, míg a jó meleg ruházatban esetleg valahol alszanak. Aki fázik annak nem jut eszébe az alvás.

A legénységnek tilos volt templomba járni.

Szabadság az első éves harcosnak nem járt, a második évesnek öt nap a hatmadévesnek tíz nap, a tiszthelyettesnek 15 nap egy évben. Ezt is csak indokolt esetben lehetett megkapni. Mindenképpen el akarták kerülni, hogy valaki katonai szolgálatának ideje alatt a családja tagjaival kicserélhesse nézeteit.

/more/

Kimenő azonban 23 h-ig, vasárnap 22 h ig volt engedélyezve, ha azt a szolgálat megengedte.

A kéréseket szolgálati úton kellett előadni /de nem "kihallgatáson", politikai kérdéseknél azonban a szolgálati út nem volt kötelező. Más szóval: "besugni" kerülő úton is lehet.

A polgári lakosságnak a határőrséggel szembeni viszonya ellenséges volt. Tudták azonban, hogy "ki előttlehet beszélni" és így társadalmi érintkezés csak meg volt. Sőt házasság is előfordult.

Az illetmény a rendfokozat nélkülieknek a kerületnél 140 forint volt, a hatmadik évüket szolgálóknál 170 forint havonta. A határon szolgálatot teljesítők még 20 forint veszélyességi pótdíjat kapnak. Ebből volt a levonás: békekölcsönre, a "Hazaért", "Szabad Nép", "Szabad Ifjúság" újságokra és legutoljára az árvizkárosultak részére is. Ezt persze "önkénies felajánlás"-nak hívták. A megmaradt illetményből kellett volna megvenni a cigarettát, tisztálkodó szereket, stb. ha futotta volna belőle.

A régi "örvezető"-i rangot viselő légénységhez tartozik és most "élhonvéd" énevezést kapott.

A szigorú és megerőltető, szakadatlan, három éves határszolgálat ellátása után minden határőr nyugodtan elmondhatta, hogy "jól kiszolgáltta magát."

End